

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

07 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

TOMA Nadejda
CATAN Liliana
DIACONU Iurie
PLĂMĂDEALĂ Ghenadie
BOICO Victor

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2021, de către avocatul Coptu Sergiu, în numele inculpatului

CHIOIBAȘ Mihail XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 11.10.2013 – 25.03.2014;

Instanța de apel: 29.07.2021 – 23.09.2021;

Instanța de recurs: 01.12.2021 – 07.02.2022.

Asupra recursului ordinar declarat,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, din 25 martie 2014, Chioibaș Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita activități de gestionare a bunurilor pe un termen de 2 (doi) ani.

2. Pentru a hotărî astfel, prima instanță a constatat că, Chioibaș Mihail, la 25.07.2013, aproximativ la 19:50, aflându-se în mun. Chișinău, bd. Dacia 61, având scopul dobândirii ilicite a bunului altei persoane, sub pretextul de a cumpăra motocicleta de model „Honda Repsol CBR 954 rr”, abuzând de încrederea lui Coltuclu Serghei, asigurându-l că o cumpără la prețul de 36000 lei, știind cu certitudine că nu are această sumă, a urcat pe motocicletă, părăsind locul comiterii infracțiunii, cauzându-i astfel părții vătămate o daună materială în proporții considerabile, în valoare de 36000 lei.

Aceste acțiuni ale inculpatului, prima instanță le-a încadrat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal – *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

3. Nefiind de acord cu sentința, apel a declarat avocatul Coptu Sergiu în comun cu inculpatul, solicitându-se repunerea în termen a apelului, casarea parțială

a hotărârii, rejudecarea cauzei penale și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Chioibaș Mihail să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal și liberat de răspundere penală, pe motivul expirării termenului de prescripție sau pe motivul împăcării părților.

În argumentarea cerințelor formulate, apelanții au invocat că:

- apelul este făcut în termen, or copia sentinței i-a fost înmănată la 29 iunie 2021;

- sentința, în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului este neîntemeiată, deoarece inculpatul, încă la urmărirea penală a recunoscut vina și a declarat că se căiește sincer de cele săvârșite, descriind circumstanțele de fapt ale faptei prejudiciabile comise și a restituit mijlocul de transport, recuperând prejudiciul material cauzat părții vătămate.

Totodată, de la pronunțarea sentinței și până în prezent în art. 190 alin. (2) Cod penal au fost introduse modificări, fiind exclusă lit. c) (Legea RM nr. 179 din 26.07.18, MO 309-320/17.08.18 art. 498; în vigoare 17.08.18).

Prin urmare, reieșind din prevederile art. 10 Cod penal, acțiunile inculpatului urmează a fi reîncadrate de la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la art. 190 alin. (1) Cod penal, legea penală nouă fiind una mai blândă.

Totodată, inculpatul urmează a fi liberat de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, or infracțiune a fost săvârșită la 25 iulie 2013 și de la această dată până în prezent au trecut mai mult de 5 ani de la săvârșirea infracțiunii, care se atribuie la categoria celor mai puțin grave.

De asemenea consideră că este aplicabil și temeiul de încetare a procesului penal pe motivul împăcării părților, conform art. 109 Cod penal, neexistând impedimente în aplicarea acestei instituții, or a restituit mijlocul de transport, dar nu a fost posibil de prezentat tranzacția de împăcare pe motivul neparticipării sale și a părții vătămate la judecarea cauzei.

Mai mult, consideră că prima instanță nu a individualizat corect pedeapsa penală aplicată inculpatului, care, reieșind din circumstanțele cauzei penale și personalitatea inculpatului, este una prea aspră.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2021 a fost admis apelul, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Chioibaș Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat, în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, în penitenciar de tip semiînchis.

Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței.

4.1. Instanța de apel, în partea descriptivă a deciziei, a statuat că apelul este declarat în termen, or examinarea cauzei în prima instanță a avut loc în lipsa lui Chioibaș Mihail, ultimul fiind anunțat în căutare și reținut de către autoritățile italiene la 25.02.2020. Sentința a fost adusă la cunoștința inculpatului la 29.06.2021 (f.d. 169), iar cererea de apel este depusă la 15.07.2021, astfel fiind respectat termenul de declarare a apelului.

Urmărirea penală și judecata în fond s-au desfășurat cu respectarea procedurii prevăzute de lege și, respectiv, instanța de apel nu a constatat încălcări care atrag nulitatea actelor procedurale efectuate.

În continuare, instanța de apel a reiterat că, starea de fapt și cea de drept reținute de prima instanță corespund rigorilor legii penale, doar că este necesar de a recalifica acțiunile lui Chioibaș Mihail, or modificările introduse în dispoziția art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 pentru modificarea a unor acte legislative în vigoare din 17.08.2018 sunt în favoarea inculpatului.

Astfel, potrivit noilor prevederi a art. 190 alin. (1) Cod penal, se consideră infracțiune de escrocherie, *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, iar indicele calificativ prevăzut de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” a fost abrogat.*

Totodată, conform prevederilor art. 10 alin. (1) Cod penal, legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale.

În temeiul celor expuse, instanța de apel a considerat necesar de a casa sentința în partea încadrării juridice a acțiunilor inculpatului și a stabilirii pedepsei, ținând cont de dispozițiile din art. 10 alin. (1) Cod penal.

Pe cale de consecință, instanța de apel a invocat că din conținutul noilor modificări ale art. 190 Cod penal, rezultă că legislatorul a concretizat acțiunile și consecințele prejudiciabile prin care se comite infracțiunea de escrocherie „*dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane care a cauzat daune considerabile*”, mai mult, legislatorul a adoptat un concept mai concret a metodelor prin care se comite dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, în cazul de escrocherie „*a) prin inducerea în eroare a uneia sau mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase; b) prin inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane prin prezentarea ca mincinoasă a unei fapte adevărate*”.

Astfel, instanța de apel a subliniat faptul că prin modificările legislative operate în conținutul art. 190 Cod penal, nu s-au de criminalizat acțiunile inculpatului, legislatorul nu a schimbat conceptul de escrocherie sau conținutul ei, dar ținând cont de jurisprudența CtEDO, recomandările naționale și internaționale, precum și de Hotărârile Curții Constituționale a RM privitor la claritatea și previzibilitatea normei penale, a înlocuit sintagmele pre generale, utilizate anterior „*înșelăciunea sau abuzul de încredere*”, cu fapte prejudiciabile, metode și mijloace de comitere a escrocheriei mai concrete, mai clare.

Prin Legea nr. 179/26.07.2018, pentru modificarea unor acte legislative, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 309-320/498, 17.08.2018, la articolul 190 Cod penal, în dispoziția alineatului (1), textul „*înșelăciune sau abuz de încredere*” s-a substituit cu textul „*inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile*”; în dispoziția alineatului (2), litera c) s-a exclus.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că acțiunile lui Chioibaș Mihail urmează a fi încadrate în baza art. 190 alin. (1) Cod penal (redacția 26.07.2018 în vigoare din 17.08.2018), după indicii calificativi „*escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii actului juridic, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean, cu cauzarea de daune în proporții considerabile*”, constatând că el la 25.07.2013, aproximativ la ora 19:50, aflându-se în mun. Chișinău, bd. Dacia 61, având scopul dobândirii ilicite a bunului altei persoane, sub pretextul de a cumpăra motocicletă de model „Honda Repsol CBR 954 rr”, abuzând de încrederea lui Coltuclu Serghei, asigurându-l că o cumpără la prețul de 36 000 lei, știind cu certitudine că nu are această sumă, a urcat pe motocicletă, părăsind locul comiterii infracțiunii, cauzându-i astfel părții vătămate o daună materială considerabilă, în valoare de 36000 lei.

În continuare, instanța de apel a indicat că fiind audiat în ședința de judecată, inculpatul și-a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, susținând declarațiile oferite în cadrul urmăririi penale și apelul declarat. S-a predat autorităților italiene la 25.01.2020, știind că era anunțat în căutare. Îi pare rău de cele comise și are la întreținere un copil.

Necâtând la faptul recunoașterii vinei, vinovăția lui Chioibaș Mihail și-a găsit confirmare și prin:

- procesul-verbal de audiere a lui Chioibaș Mihail din 30.09.2013, care fiind audiat în cadrul urmăririi penale vina a recunoscut integral, declarând că la 24.07.2013, accesând adresa www.999.md, a observat că se vinde o motocicletă de model „Honda CBR 954 rr”, cu numere de înmatriculare bulgărești. În aceeași zi a telefonat vânzătorul, cu numele „Serioja”, cu care s-a înțeles să se întâlnească a doua zi în mun. Chișinău, pentru a vedea motocicletă. Ulterior, la 29.07.2013, aproximativ ora 19:00 s-a întâlnit cu vânzătorul pe bd. Dacia, mun. Chișinău, și anume lângă magazinul Metrou 2. Aici a examinat motocicletă, după care a cerut să facă un cerc pentru a verifica starea tehnică a acesteia. În momentul când făcea cercul spontan s-a decis să se deplaseze la Căușeni pentru a stabili starea tehnică a motocicletei (f.d. 40-41).

- procesul-verbal de audiere a părții vătămate Coltuclu Serghei, care fiind audiat în cadrul urmăririi penale, a declarat că la 22.07.2019, a fost telefonat de către o persoană cu nume „Mișa”, care i-a comunicat că dorește să procure motocicletă, în privința căreia primul a publicat oferta de vânzare pe adresa

electronică www.999.md. Ulterior, la 24.07.2013, în urma unei discuții au convenit să se întâlnească în mun. Chișinău, bd. Dacia 61, pentru ca „Mișa” să procure motocicleta. Întâlnindu-se pe adresa sus menționată, „Mișa” l-a rugat să-i permită să facă un cerc cu motocicleta pentru a vedea starea tehnică a acesteia. În continuare, inculpatul a plecat cu viteză în direcția Aeroportului, fără ca să mai întoarcă motocicleta, fapt prin care i-a cauzat o daună considerabilă în sumă totală de 36000 lei. (f.d. 13).

- procesul-verbal de ridicare din 26.07.2013, prin care de la Chioibaș Mihail a fost ridicată motocicleta de model „Honda CBR 954 rr”, o cască de culoare verde combinat cu negru și două chei cu breloc (f.d. 19).

- ordonanța de recunoaștere și de anexare a corpurilor delictive la cauza penală din 23.09.2013 (f.d. 23).

Analizând probele enunțate, apreciindu-le, conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor cu celelalte probe, instanța de apel a constatat, că întreaga sistemă de probe analizate mai jos, integral demonstrează vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate.

Asupra argumentelor apelanților, instanța de apel a conchis că încetarea procesului în legătură cu împăcarea părților nu este aplicabilă speței, or nemijlocit partea vătămată nu a înaintat vreo cerere scrisă autentic în aceste sens.

La fel, liberarea de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală nu este aplicabilă speței, de vreme ce Chioibaș Mihail s-a sustras de la urmărirea penală și judecată, fapt ce a dus la suspendarea termenului.

Cu referire la pedeapsă, instanța de apel a atestat că pedeapsa aplicată are drept scop de a influența inculpatul de a-și revizui atitudinea față de valorile sociale și comportamentul față de membrii societății, or, pentru a-și atinge scopul, o pedeapsă penală nu trebuie să fie retributivă, intimidatoare sau vindicativă, în sens că aceasta nu trebuie privită ca prețul pe care trebuie să-l plătească persoana pentru fapta prejudiciabilă și excluderea caracterului vindicativ al pedepsei, ci realizarea dreptății.

Instanța de apel la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, a indicat că ține cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, Cod penal și anume că infracțiunea săvârșită face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, că inculpatul și-a recunoscut vina și sincer se căiește, la evidența medicilor narcolog și psihiatru nu se află, anterior a fost condamnat și s-a eschivat de la instanța de judecată, fiind anunțat în căutare.

Prin urmare, este necesar ca Chioibaș Mihail să execute real pedeapsa stabilită, astfel că corectarea și reeducarea lui poate fi atinsă doar prin izolare de societate.

5. Recurs ordinar, împotriva deciziei, declară avocatul Coptu Sergiu, în numele inculpatului.

În susținerea cererii, titularul, indicând la prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală, a reiterat argumentele apelului, suplimentar indicând că acțiunile inculpatului nu cad sub incidența

normelor penale și că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor motivelor apelantului și că hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază.

Drept urmare, solicită admiterea recursului ordinar, casarea parțială a deciziei a hotărârilor instanțelor ce judecă fondul cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să fie încetat procesul penal pe motiv de împăcare a părților.

6. La recursul ordinar declarat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință depune procurorul, pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, din motiv că este vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul ordinar declarat de procuror, în raport cu actele cauzei și motivele invocate de recurent, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, reieșind din următoarele considerente de fapt și de drept.

Cu titlul preliminar, Colegiul menționează că titularul recursului ordinar indică la prezența erorilor de drept prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală – *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

În continuare, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, adică a recursului ordinar, constă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, *judecând recursul împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.*

Din punct de vedere procesual, soluția de admitere a recursului declarat de procuror, în drept, se întemeiază pe dispoziția art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căreia *judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea parțială a hotărârii atacate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanța de apel, în alt complet de judecată în cazul în care esența erorii judiciare nu poate fi înlăturată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor.*

În lumina practicii constante a CtEDO și a instanțelor naționale, în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, de vreme ce instanțele de recurs sunt obligate de a rectifica eroarea de drept admisă de instanțele ierarhic inferioare, în caz contrar art. 6 CoEDO este încălcat, or se afectează echitatea procedurii (hotărârea CtEDO *Leoni versus Italia*).

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției expuse pe larg în pct. 4.1. al prezentei decizii, nu a respectat întocmai prevederile legale enunțate supra, interpretându-le eronat.

Într-un prim aspect instanța de recurs accentuează că pentru a fi angajată răspunderea penală, și, implicit, aplicată o sancțiune pentru această, orice faptă infracțională urmează a fi încadrată potrivit unei norme juridico-penale din cadrul unui articol, aliniat, literă din legea penală.

Conform art. 113 Cod penal se consideră *calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, și ea se efectuează la toate etapele procedurii penale de către persoanele care efectuează urmărirea penală și de către judecători.*

Totodată, art. 325 Cod de procedură penală *obligă instanțele să judece cauza numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu, modificarea învinuirii admițându-se numai dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare, iar modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de art. 326 Cod de procedură penală.*

În contextul celor expuse, Colegiul reține că, Chioibaș Mihail a fost pus sub învinuire și trimis în instanță pentru faptul că el la 25.07.2013, *aproximativ la 19:50, aflându-se în mun. Chișinău, bd. Dacia 61, având scopul dobândirii ilicite a bunului altei persoane, sub pretextul de a cumpăra motocicleta de model „Honda Repsol CBR 954 rr”, abuzând de încrederea lui Coltuclu Serghei, asigurându-l că o cumpără la prețul de 36000 lei, știind cu certitudine că nu are această sumă, a urcat pe motocicletă, părăsind locul comiterii infracțiunii, cauzându-i astfel părții vătămate o daună materială în proporții considerabile, în*

valoare de 36000 lei. Aceste acțiuni au fost încadrate de către organul de urmărire penală le-a încadrat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Starea de fapt și de drept descrisă în rechizitoriu a fost preluată de prima instanță, ultima constatând că Chioibaș Mihail este pasibil răspunderii și pedepsei penale în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, în vigoare la acel moment.

Fiind sesizată cu apel în numele inculpatului, instanța a decis admiterea apelului și casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Chioibaș Mihail a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru fapta reținută de prima instanță, dar recalificată, reieșind din modificările survenite la art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, calificând-o oficial în baza art. 190 alin. (1) Cod penal și descriind-o ca *escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii actului juridic, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*

Raportând starea de fapt la cea de drept reținută de instanța de apel, Colegiul constată că judecarea apelului declarat în numele inculpatului și de către inculpat, a avut loc cu încălcarea regulilor calificării infracțiunilor și a limitelor învinuirii prin statuarea că în acțiunile lui Chioibaș Mihail se regăsește *prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii actului juridic, încheierea căruia a fost determinată de comportament dolosiv și viclean*, or la momentul săvârșirii infracțiunii asemenea acțiuni nu erau prevăzute de legea penală

Prin urmare, substituind și completând din oficiu învinuirea adusă, odată ce nu a avut loc o modificare a învinuirii în sensul agravării, instanța de apel a adus atingere și prevederilor art. 410 Cod de procedură penală potrivit cărora *instanța de apel, soluționând cauza, nu poate crea o situație mai gravă pentru persoana care a declarat sau în numele căreia a fost declarat apel.*

Drept consecință, situația descrisă mai sus echivalează cu nesoluționarea fondului cauzei și servește temei pentru casarea hotărârii, instanța de recurs fiind în imposibilitate de a trage concluzii privitor la corectitudinea soluției adoptate de către instanța de apel.

În al doilea rând, Colegiul penal lărgit ține să consemneze că găsește întemeiate criticele titularului de recurs în partea ce ține de insuficiența motivării deciziei adoptate de instanța de apel asupra chestiunilor invocate de apelanți și consideră relevant de a puncta că, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză. Totodată, urmează a se reține că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 CoEDO, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (hotărârea CtEDO *Fomin versus Republica Moldova*).

Astfel, în corespundere cu jurisprudența națională, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și motivată, iar instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și, în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cere art.435 Cod de procedură penală, întrucât o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs.

Față de cele ce preced, Colegiul reiterează că motivarea unei hotărâri trebuie înțeleasă ca o expunere a argumentelor fundamentale, care, prin conținutul lor sunt susceptibile să influențeze soluția. Considerentele hotărârii, reprezentând explicitarea soluției din dispozitiv, sprijinul necesar al acesteia, fac corp comun cu dispozitivul și intră deopotrivă în autoritate de lucru judecat, raportat la părțile din dosar și obiectul cauzei.

Deci, motivarea unei hotărâri trebuie să fie clară și precisă, să se refere la probele administrate în cauză și să fie în concordanță cu acestea, să răspundă în fapt și în drept la toate aspectele incidente în cauză, să conducă în mod logic și convingător la soluția din dispozitiv.

Declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia.

Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului, precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de inculpat, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

Conform practicii constante CtEDO, dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de proba sau cel puțin de a le aprecia (*hotărârea Achina versus Romania*).

Având în vedere cele relatate, la caz, se menționează că instanța de apel nu a răspuns la cerința invocată în apelul declarat și susținută de apărare în cadrul dezbaterilor judiciare.

La acest capitol, Colegiul reține că, din lecturarea textului deciziei, rezultă că instanța de apel nu a răspuns la cerința invocată și susținută de apărare în cadrul dezbaterilor judiciare – aplicarea unei pedepsei mai blânde, reieșind din faptul că la momentul săvârșirii infracțiunii inculpatul nu avea împliniți 21 ani.

În consecință, nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel echivalează cu eroare de drept, or decizia nu poate fi considerată ca fiind una motivată, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare și cu respectarea principiului contradictorialității în procesul penal, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

În al treilea rând, potrivit prevederilor art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală *instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să*

motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

Totodată, art. 111 alin. (2) Cod de procedură penală stipulează că *declarațiile și audierea părții vătămate se fac conform dispozițiilor ce se referă la declarațiile și audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător*, iar în art. 371 alin. (1) Cod de procedură penală se indică că, *citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile: 1) când există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată și cele depuse în cursul urmăririi penale și 2) când martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că audierea martorului a fost efectuată cu confruntarea dintre acest martor și bănuit, învinuit sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.*

Tot aici, Colegiul penal lărgit evidențiază că la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța ar fi trebuit să purceadă la audierea părților și martorilor, conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță (hotărârea *CtEDO Cornelis versus Olanda*), or, în baza principiului contradictorialității în procesul penal, autoritatea responsabilă de a decide cu privire la vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să asculte victimele, învinuitul și martorii în persoană și să evalueze seriozitatea și credibilitatea acestora, evaluarea credibilității fiind o sarcină complexă ce nu poate fi realizată, de obicei, doar prin citirea unei înregistrări a declarațiilor (hotărârea *CtEDO Manoli versus Republica Moldova*).

La caz, din materialele cauzei, cu referire la partea vătămată, Colegiul reține că, partea vătămată Coltuclu Serghei a fost audiat doar la urmărirea penală, el neprezentându-se la judecarea în prima instanță și în cea de apel. De asemenea, audierea părții vătămate a fost efectuată fără confruntarea cu învinuitul și nu a fost audiat în conformitate cu art. 109 și 110.

În continuare, dacă în primă instanță au fost întreprinse măsuri în vederea executării procedurii de citare legală (f.d. 69, 93-100 și 106, vol. I), atunci în instanța de apel procurorul a avut o poziție pasivă și nu a întreprins toate măsurile în vederea îndeplinirii sarcinii probațiunii (art. 26 alin. (3) Cod de procedură penală), or nu poate fi reținut că au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea asigurării prezenței părții vătămate (aducere forțată, date despre aflarea/ne aflarea persoanei pe teritoriul R. Moldova, etc.).

Așadar, instanța de apel la judecarea apelului nu a respectat pe deplin normele procesuale expuse supra precum și jurisprudența CtEDO și a admis erorile de drept prescrise de pct. 6) și 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală.

În condițiile enunțate, Colegiul penal lărgit atestă că la judecarea fondului învinuirii aduse lui Chioibaș Mihail în instanța de apel, au fost admise erori de drept, fiind afectată soluția adoptată și, astfel, recursul declarat urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei instanța urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și de motivele casării, să înlăture erorile de drept admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Coptu Sergiu, în numele inculpatului CHIOIBAȘ Mihail, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2021 în cauza penală privindu-l pe **CHIOIBAȘ Mihail XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia pronunțată integral la 25 martie 2022.

Președinte

TOMA Nadejda

Judecători

CATAN Liliana

DIACONU Iurie

PLĂMĂDEALĂ Ghenadie

BOICO Victor